

I Genhold til den af Rigsdagen til Undersøgelser og Fredning af Mindesmærker fra Fortiden givne extraordinære Bevilling ere de paagældende Arbeider i den nu forløbne Del af indeværende Finantsaar fremmede i anseelig Omfang og med et ikke ringe Udbytte.

Da nemlig Direktionen i sin Tid forelagde Ministeriet og Rigsdagen Planen til anti-kvariske Undersøgelser og Fredninger over det hele Land, gif den ud fra den Forudsætning, at man ikke burde virke, som i andre Lande, ved tvingende Lovbud, men at man til dette fedrelandske Anliggendes Fremme skulde søge at vække Interessen derfor hos Folket og væsentlig støtte sig til den. Endskjøndt ifkun tre Aar ere forløbne, siden Rigsdagen derefter billigede og ved sin Bevilling gjorde det muligt at slaae ind paa Frivillighedens Vej, hvor det gjælder om Afstaaelse til det Offentlige af mærkelige Fortidsminder, har det dog allerede viist sig, at de Forventninger, der laa til Grund for Direktionens nysnævnte Forudsætning, ikke ere blevne skuffede. De af Direktionen udsendte Udforskere og Legnere have allevegne fundet den velvilligste Modtagelse og den kraftigste Understøttelse i de forskjelligste Samsundskredse, hvorved ikke faa Mindesmærker, enten ved Gave eller inod en billig Godtgjørelse, ere blevne fredede for kommende Lider. Særlig maa det fremhæves, hvad nærmere vil ses af det Følgende, at Direktionen har faaet en værdifuld Hjælp af Skolelærerne omkring i Landet, blandt hvilke flere have tilegnet sig en saadan Indsigt i Oldtidsvidenskaben, at man har kunnet overdrage dem paa egen Haand at optage antikvariske Kort og afgive Beretninger om de vigtigste Mindesmærker i de dem nærmest liggende Egne. Direktionen har ogsaa dem i flere Henseender at takke for, at baade Sogneraad og private Giere have afstaaet mærkelige Fortidsminder til det Offentlige.

Den Undersøgelseskommission, som i Aar udsendtes til Thy, bestaaende af Professorerne C. Engelhardt og Magnus Petersen, har saaledes indberettet, at den neppe havde kunnet optage Kort over 258 Dyrsker og Graabøje i 13 Sogne, naar ikke blandt Andre Skolelærer Yde i Stagstrup havde hjulpet ved selv i Forveien at indhente Oplysninger baade om de endnu forhaandenværende og om tidligere forsvundne Oldtidsminder og ved at formaa Andre, især Skolelærere, til at foretage lignende forberedende Arbeider i deres Sogne. Af Kommissionen undersøgtes nyere den mærkelige, fredede Tættestue i Lundhøj ved Thisted, hvor man tidligere mente at have fundet indhuggede Figurer lig de norske og svenske Hælleristninger. En ny og rigtigere Læsning fandtes ved Udbildningen af Runestenene i Thisted og Sillerslev. Skrifteegn opdages paa det eldgamle Bispemonument paa Sjøring Kirkegaard, som blev undersøgt og tegnet. Endvidere blev en smuk og høitliggende Gravhøj fredet, ligesom ogsaa Kommissionen paa Tilbageveien blandt Andet tog Udbildning af en nylig opdaget mærkelig Sten med indhugne Figurer paa Fuglsang Mark ved Binding i Egnen af Silkeborg.

Allerede inden Kommissionens Ankomst til Thy havde Arkitekt Løffler, paa Direktionens Foranstaltning, nyet graaffet de anseelige og eiendommelige Leaninger af Besterwig Klosterkirke, ved hvilken Leilighed den saakaldte „Liden Kirstens Grav“ blev aabnet. Der fandtes to Grave ved Siden af hinanden, indeholdende et mandligt og et kvindeligt Skelet, hvilket i mærkelig Grad synes at bekræfte Folketvivens Udsagn om, at Prinds Buris og Liden Kirsten her ere begravede sammen.

Da der efter Indberetning fra Konsul Nielsen og fra Sognepræst Tønnesen var opdaget interessante Kalkmalier i St. Hans Kirke i Hjerring, blev det, efter en foreløbig Undersøgelse af Professor Engelhardt, overdraget Professor J. Kornerup at tage Udbildninger af de vigtigste af disse Billeder og at udføre deres Standsættelse i Overensstemmelse med Kirkeeiernes Ønske. Ved samme Leilighed afbildedes et nylig fundet eldgammelt Kalkmaleri i Ulfås i Laars Kirke i Børglum Herred.

Den ogsaa i tidligere Beretninger omtalte, fortjente Skolelærer H. C. Strandgaard i Selde ved Skive har i Aar udfyldt antikvariske Kort med tilhørende udførlige Beskrivelser over Thorup, Mønsted, Smøllerup, Daugbjerg, Nesen, Brov og Bredsted Sogne i Fjends Herred, Viborg Amt, samt den Del af Frederiks Sogn, der ligger i samme Herred. Paa forskjellige Maader har han desuden virket for Undersøgelser og Bevaring af andre Fortidsleininger.

I Sylland har fremdeles Arkitekt Uldall fortsat sine Reiser i Randers-Viborgegnen og foreløbig fuldbendt Kort og Beskrivelser over Galten og Ofier-Lørsløv Sogne. I Ribeegnen har Arkitekturtegner Clemmensen afbildet Mindesmærker i adskillige af de ved Pastor Helms tidligere for Direktionen undersøgte Kirker. En endnu større Række Tegninger forventes fra en Samling af yngre Kunstnere, som under Arkitekt og Lærer ved Kunstakademiet Hans J. Holms Ledelse aarlig bereise en vis Del af Landet for at studere og afbilde mærkelige arkitektoniske Fortidsminder. Ved Forhandlinger med Kunstakademiet og Hr. Holm er der nemlig truffet den heldige Overenskomst, at de af Direktionen ønskede Tegninger fra de af Kunstnerne bereiste Egne afgives til Direktionen mod en forholdsvis billig Godtgjørelse.

Paa Langeland har en Undersøgelseskommission, bestaaende af Cand. mag. Henry Pe-